2003-7-RE

CAUSA 2003-7-RE

Número de registre: 244-2003. Recurs d'empara

AUTE DEL 30 DE JUNY DEL 2003

BOPA núm. 54, del 9 de juliol del 2003

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional el 14 de maig del 2003 per la representació processal del Sr. M.A.M.F. mitjançant el qual interposa recurs d'empara contra les sentències del 25 de novembre del 2002 i del 21 de març del 2003, dictades pel Tribunal de Corts i per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, respectivament, per haver-se produït una presumpta vulneració del dret a la presumpció d'innocència, del dret a la jurisdicció i del dret a obtenir una resolució fonamentada en dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i atès que sol·licita al Tribunal Constitucional que dicti sentència declarant la vulneració dels drets fonamentals al·legats "atorgant-li l'empara sol·licitada, anul·lant aquelles resolucions i retrotraient les actuacions del procés fins al moment anterior de dictar-se la sentència del M. I. Tribunal Superior de Justícia, a fi que es dicti altra sentència en la qual no es produeixi la vulneració dels drets fonamentals del Sr. M.A.M.F.";

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 3 de juny del 2003;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Miguel Ángel Aparicio Pérez;

Antecedents

Primer

Mitjançant sentència del 25 de novembre del 2002, el Tribunal de Corts va condemnar al Sr. M.A.M.F. com a responsable penalment, en concepte d'autor de cinc delictes majors, dos d'ells continuats, d'abusos deshonestos amb menors de dotze anys i amb prevalença d'autoritat o situació, sense la concurrència de circumstàncies modificatives de la responsabilitat penal, a la pena

de quatre anys de presó ferma, a l'expulsió temporal per quinze anys i a la inhabilitació per exercir càrrecs o oficis relacionats amb menors durant deu anys, així com a indemnitzar a les víctimes.

Segon

El 13 de desembre del 2002, la representació processal del recurrent, va interposar recurs d'apel·lació contra la sentència esmentada. El Ministeri Fiscal es va afegir més tard a aquest recurs demanant un augment de la pena. La Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, mitjançant sentència del 21 de març del 2003, va estimar parcialment els recursos d'apel·lació, modificant parcialment la sentència recorreguda únicament en el sentit de condemnar al Sr. M.A.M.F. a la pena de quatre anys de presó, dels quals dos anys ferms i la resta condicional, a l'expulsió definitiva del Principat i a la inhabilitació per exercir càrrecs o oficis relacionats amb menors. Confirmant les demés disposicions de la sentència recorreguda.

Tercer

El 4 d'abril del 2003, la representació processal del Sr. M.A.M.F. va presentar un incident de nul·litat d'actuacions contra la sentència dictada pel Tribunal Superior de Justícia per una presumpta vulneració del dret a la presumpció d'innocència i del dret a obtenir una resolució fonamentada en dret.

El 24 d'abril del 2003, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute mitjançant el qual desestimava l'incident de nul·litat manifestant que "aquest incident de nul·litat no pot ser confós amb una tercera instància jurisdiccional tendint a la verificació o a la valoració de les proves", i afegeix que aquesta Sala "ha valorat les proves de manera selectiva i detallada" i que ha motivat la seva resolució.

Quart

El 14 de maig del 2003, la representació processal del Sr. M.A.M.F. va presentar un recurs d'empara contra les sentències del 25 de novembre del 2002 i del 21 de març del 2003, dictades pel Tribunal de Corts i per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, respectivament.

En el seu escrit, la representació processal del recurrent al·lega que el Tribunal de Corts i el Tribunal Superior de Justícia han vulnerat els seus drets a la presumpció d'innocència i a obtenir una decisió fonamentada en dret ja que durant tot el procés "ens trobem amb una clara manca probatòria sobre la culpabilitat del Sr. M., no existint la mínima prova sobre els suposats fets succeïts a les menors" i tampoc han exposat "els motius precisos per no absoldre ni inadmetre els fets i al·legacions esgrimides per aquesta representació per absoldre al Sr. M., així com tampoc els fets objectius emprats per condemnar-lo". I afegeix que també se li ha vulnerat el dret a la jurisdicció en relació amb el principi d'igualtat perquè el Codi de procediment penal dóna als expulsats i als no expulsats un tracte discriminatori pel fet d'impedir que els condemnats que han estat expulsats puguin obtenir els beneficis de semillibertat i llibertat condicional la qual cosa "implica un accés a la jurisdicció penal en una clara desigualtat (..) en no tenir accés als mateixos beneficis".

També manifesta, pel que fa al recurs d'apel·lació reconvencional interposat pel Ministeri Fiscal sol·licitant un augment de la pena imposada, que "la llibertat i la decisió dels processats per interposar recurs es veu minvada per la possibilitat d'obtenir una sentència superior a la dictada pels tribunals inferiors, vulnerant a criteri d'aquesta part el que disposa l'article 10 de la Constitució Andorrana respecte del dret a la jurisdicció i a la defensa".

Per acabar, el recurrent sol·licita al Tribunal Constitucional que dicti sentència declarant la vulneració dels drets fonamentals al·legats “atorgant-li l’empara sol·licitada, anul·lant aquelles resolucions i retrotreient les actuacions del procés fins al moment anterior de dictar-se la sentència del M. I. Tribunal Superior de Justícia, a fi que es dicti altra sentència en la qual no es produeixi la vulneració dels drets fonamentals del Sr. M.A.M.F.”.

Cinquè

El 3 de juny del 2003, el Ministeri Fiscal va presentar el seu informe mitjançant el qual recorda, una vegada més, que el recurrent pretén convertir el recurs d’empara constitucional en una instància cassacional o una tercera instància i manifesta que les resolucions recorregudes han estat “plenament raonades i fonamentades en dret, sense que es pugui apreciar en les mateixes vulneració del principi de presumpció d’innocència, ja que tal com resulta acreditat en les actuacions, en l’acte de judici oral es va produir nombrosa prova a càrrec contra el recurrent, valorada pel Tribunal sentenciador”.

També considera, en quant a la presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en relació al principi d’igualtat, que l’execució de la sentència correspon al Tribunal de Corts “i que en qualsevol cas la mateixa vindria referida a una futurible i potencial vulneració del dret fonamental, la qual cosa no és actual i com a conseqüència de la seva potencialitat i incertesa no és susceptible de ser protegida en el marc del present procediment d’empara”. I estima, en quant a la formulació del recurs d’apel·lació pel Ministeri Fiscal, que “aquesta regulació processal no es pot considerar de cap manera lesiva al dret fonamental a la jurisdicció i a la defensa, ja que és un dret atribuït per igual a totes les parts en el procés que no tan sols no vulnera aquest dret, sinó que el reafirma amb la possibilitat d’exercir-lo en la seva vessant del dret al recurs reconegut en l’article 10.2 in fine de la Constitució per al procés penal”.

Així doncs, el Ministeri Fiscal sol·licita la inadmissió a tràmit del recurs d’empara 2003-7-RE per manca manifesta de contingut constitucional de les pretensions del recurrent, de conformitat amb el que disposa l’article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

Fonaments jurídics

Primer

En aquesta demanda d’empara constitucional, acomplerts tots els tràmits processals previs i amb legitimació i postulació perquè sigui presentada, es contenen dues línies d’al·legació: d’una banda, es denuncia la vulneració del dret a la presumpció d’innocència i a una decisió fonamentada en dret; i, d’altra banda, s’afirma la vulneració del principi constitucional a la igualtat per aplicació de determinades normes punitives (en concret la imposició de la pena accessòria al condemnat de l’expulsió definitiva del Principat) i del dret a la defensa (per la facultat atorgada al Ministeri Fiscal d’interposar un recurs d’apel·lació reconvencional).

La primera línia, malgrat admetre que “Aquesta representació és conscient de que el Tribunal Constitucional no és una instància més per revisar el present cas, però sí que pot entendre més enllà del que és la lliure valoració de la prova per part dels tribunals penals i les sentències dictades per íntima convicció”, centra tots els seus esforços argumentatius precisament a convèncer-nos que cal revisar aquest cas. Amb aquesta finalitat torna a reproduir parts determinades del sumari en què es recullen les declaracions de les persones afectades per tal de demostrar la manca de consistència de les resolucions judicials (pàg. 2 a 5 de l’escrit de demanda). En definitiva, no es pretén una altra

cosa que aquest Tribunal revisi la valoració de la prova efectuada pel Tribunal de Corts i reconsiderada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia. I, com hem insistit en la nostra jurisprudència, aquesta és una activitat que correspon en exclusiva als tribunals ordinaris. No es diu res, en canvi, sobre possibles lesions als drets de l'imputat, sobre l'absència de contradicció, sobre l'absència de motivació, etc.; amb això la demanda mateixa admet que, des del punt de vista processal, l'activitat jurisdiccional no pot ser objectada des de la perspectiva de la protecció del dret a la jurisdicció. Qüestió que, d'altra banda, és visible en les dues sentències esmentades que contenen una justificació minuciosa de com s'ha realitzat l'activitat probatòria, la comprovació de tots els criteris per apreciar la força probatòria de la denúncia, els tràmits diversos d'audiència, els informes dels perits i, en general, tots els elements tinguts en compte i que els han portat a la decisió final condemnatòria. Així mateix, l'aute que desestima l'incident de nul·litat d'actuacions conté una motivació molt curosa sobre l'absència de lesió de qualsevol dret jurisdiccional.

Per aquest motiu, si la protecció jurisdiccional s'ha prestat de manera adequada i si el que es demana és que aquest Tribunal valori de nou una prova que ja ha estat valorada en dues ocasions diferents per dos òrgans jurisdiccionals diferents, l'absència de contingut constitucional en aquesta demanda esdevé òbvia i, d'acord amb les disposicions de l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, hauríem de denegar la seva admissió a tràmit per manca manifesta de contingut constitucional.

Segon

En canvi, la segona línia argumentativa podria oferir un contingut material substantiu més gran en l'ordre constitucional. El demandant, després d'assenyalar que la pena d'expulsió definitiva no està justificada per raons diverses, afirma que el joc de la pena d'expulsió definitiva de l'inculpat en relació amb les previsions dels articles 227, 230 paràgraf tercer i 232 del Codi de procediment penal vulnera el principi d'igualtat constitucional perquè els condemnats a aquesta expulsió no poden gaudir dels beneficis de semillibertat i llibertat condicional i, per tant -argumenta- es vulnera el dret a la igualtat en el tractament jurisdiccional. El demandant també indica que la previsió legal del recurs d'apel·lació reconvencional que la Llei atorga al Ministeri Fiscal -i que, en aquest cas, ha estat utilitzat- suposa una transgressió del dret a la defensa.

Per tant, la cosa que aquí es planteja és si ens trobem davant un tractament legislatiu penal discriminatori: d'una banda, els òrgans judicials que, d'acord amb l'article 85.1 de la Constitució es troben sotmesos a la Constitució i a la llei, han aplicat els preceptes pertinents al cas segons la qualificació penal dels fets i conformement amb el procediment establert; d'altra banda, segons el parer del demandant, l'aplicació d'aquests preceptes ha generat discriminació i ha disminuït el dret a la defensa. Es tractaria, en conseqüència, que aquest Tribunal es pronunciés sobre la possible lesió d'un dret fonamental (el dret al tracte igual pels òrgans jurisdiccionals i el dret a la defensa, immergits per descomptat en el genèric dret a la jurisdicció que reconeix l'article 10 de la Constitució) causada no per l'acció directa i immediata d'un poder públic sinó per l'aplicació de normes legals que aquest mateix poder públic està obligat a aplicar i que, no obstant això, poden trobar-se viciades d'inconstitucionalitat.

Sens dubte, el moment processal més adequat per substanciar aquesta qüestió es trobava tant en la primera instància com en la segona instància del procés a quo i, fins i tot, durant l'incident de nul·litat d'actuacions, on s'hagués pogut aclarir, en el seu cas, a través del procés incidental d'inconstitucionalitat, regulat als articles 52 i següents de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional. No obstant això, el que és cert és que, encara que el demandant en empara actual no ho va sol·licitar, sí que es pot constatar que va al·legar en el seu moment objeccions

constitucionals substancials i que els òrgans jurisdiccionals haguessin pogut plantejar d'ofici el procés incidental esmentat.

En conseqüència, el debat en aquesta seu segueix sent possible i, com que s'han acomplert tots els tràmits previs i requisits processals per a la interposició d'aquest recurs d'empara i com que la causa té contingut constitucional, cal admetre'l a tràmit, sense que això suposi, com és lògic, qualsevol pronunciament sobre el fons de l'assumpte.

Per tot el que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

Primer

Admetre a tràmit el recurs d'empara 2003-7-RE, interposat per la representació processal del Sr. M.A.M.F. contra les sentències del 25 de novembre del 2002 i del 21 de març del 2003, dictades pel Tribunal de Corts i per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, respectivament.

Segon

Notificar aquest aute a la representació processal del Sr. M.A.M.F., al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

Tercer

Publicar aquest aute, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, pel Tribunal Constitucional, el 30 de juny del 2003.

Miguel Herrero de Miñón

Philippe Ardant

President

Vicepresident

Miguel Ángel Aparicio Pérez Pere Vilanova Trias

Magistrat

Magistrat